

7. Ковальчук В. Г. Упровадження державної гуманітарної політики в сучасних умовах. *Теорія та практика державного управління*. 2012. Вип. 2(37). С. 186–192. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2012_2_29
8. Деріга В. Соціальна і гуманітарна політика : навч. посіб. Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. 178 с.
9. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 4 : Галузеве управління / наук.-ред. колегія : М. М. Їжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) та ін. 648 с.
10. Рудяков П. М. Гуманитарный базис украинской демократии. URL: <https://cutt.ly/VydVZOI>.
11. Баюк М. Формування та реалізація політики державної безпеки в гуманітарній сфері України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.05 / Хмельниц. облрада, Хмельниц. ун-т упр. та права. Хмельницький : ХУУП, 2018. 24 с.
12. Дніпров О. С. Поняття та сутність державного управління в гуманітарній сфері в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2011. № 4(7). С. 185–189.
13. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання: постанова Верховної Ради України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2019, № 35. Ст. 147.
14. Предмети відання Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики. URL: <http://kompkd.rada.gov.ua/uploads/documents/32652.pdf>
15. Стельмашук Ю. І. Державне регулювання розвитку соціально-гуманітарної сфери: термінологічний інструментарій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 20. С. 93–97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_20_22

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.5.2.36>

РОІК В.А.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПАРТАМЕНТУ ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

FORMS AND METHODS OF ADMINISTRATIVE ACTIVITY OF THE DEPARTMENT OF PROTECTION OF THE INTERESTS OF SOCIETY AND THE STATE OF THE NATIONAL POLICE

Перед Україною постає нагальне завдання створення, відповідно до сучасних вимог, дієвої системи функціонування правоохоронних органів. Зокрема, пріоритетним напрямком демократичної політики держави є захист конституційних прав, свобод та законних інтересів громадян. Державою це завдання делеговане правоохоронним органам. У зв'язку з цим, сфера регулювання поліцейської діяльності постійно перебуває у стані динамічних змін, удосконалення і певною мірою віддзеркалює правову політику країни. Реформування системи правоохоронних органів в Україні є невід'ємною частиною демократизації суспільного життя, що передбачає насамперед удосконалення адміністративної діяльності. Вивчення нормативно-правових актів з питань управління та регулювання поліцейських підрозділів дозволяє стверджувати, що адміністративно-наглядова діяльність спрямована на забезпечення публічного порядку, протидії злочинності, дотримання режиму законності. Адміністративна діяльність органів національної полі-

ції слугує для контролю, зв'язку з дотримання правових норм із використанням комплексу адміністративних засобів впливу на суб'єктів адміністративно-правових відносин з метою охорони порядку, забезпечення публічної безпеки, попередження і припинення правопорушень, притягнення винних до відповідальності. Мета статті полягає в охарактеризуванні форм та методів адміністративної діяльності Департаменту захисту інтересів суспільства і держави національної поліції. Виявлено, що адміністративна діяльність органів поліції та Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції України регулюється за допомогою положень багатьох нормативно-правових актів: Конституція України; Закони України; Кодекси України; Укази Президента України; Акти Кабінету міністрів України; Акти Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції; Міжнародні нормативно-правові акти. Доведено, що під адміністративною діяльністю Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції України можна вважати комплекс надання поліцейських послуг щодо охорони, захисту прав, свобод, що пов'язані з реалізацією законних інтересів суспільства і держави, забезпечення громадської безпеки і порядку, протидії злочинам та іншим правопорушенням шляхом застосування адміністративно-правових засобів. Департамент захисту інтересів суспільства і держави входить до складу системи Національної Поліції, використовує наступні адміністративні методи: нагляд, переконання, надання консультативно-правової допомоги та примус. Адміністративні форми діяльності Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції є важливим елементом реалізації нею адміністративних зобов'язань стосовно захисту прав, свобод та законних інтересів громадян і держави. Можливість реалізації фізичними та юридичними особами своїх прав та законних інтересів здійснюється за допомогою надання адміністративних послуг, правового захисту, охорони, притягнення до адміністративної відповідальності, встановлення і регулювання норм права.

Ключові слова: *право, Департамент захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції, форма, метод, адміністративна діяльність.*

Ukraine faces the urgent task of creating, in accordance with modern requirements, an effective system of law enforcement. In particular, the protection of constitutional rights, freedoms and legitimate interests of citizens is a priority of the democratic policy of the state. The state has delegated this task to law enforcement agencies. In this regard, the field of police regulation is constantly in a state of dynamic change, improvement and to some extent reflects the country's legal policy. Reforming the law enforcement system in Ukraine is an integral part of the democratization of public life, which primarily involves improving administrative performance. The study of regulations on the management and regulation of police units suggests that administrative and supervisory activities are aimed at ensuring public order, combating crime, compliance with the rule of law. The administrative activity of the national police serves to control the connection with the observance of legal norms using a set of administrative means of influencing the subjects of administrative and legal relations in order to maintain order, ensure public safety, prevent and stop offenses, bring the perpetrators to justice. The purpose of the article is to describe the forms and methods of administrative activities of the Department of Public and State Protection of the National Police. It was revealed that the administrative activity of the police bodies and the Department for the Protection of the Interests of Society and the State of the National Police of Ukraine is regulated by the provisions of many normative legal acts: the Constitution of Ukraine; Laws of Ukraine; Codes of Ukraine; Decrees of the President of Ukraine; Acts of the Cabinet of Ministers of Ukraine; Acts of the Ministry of Interior and the National Police; International regulations. It is proved that the administrative activity of the Department of Protection of Interests of Society and the State of the National Police of Ukraine can be considered a set of police services for protection, protection of rights, freedoms related to the legitimate interests of society and the state, public safety and order, crime and other offenses through the use of administrative remedies. The Department for the Protection of the Interests of Society and the State is part of the National Police system, uses the following administrative

methods: supervision, persuasion, legal advice and coercion. Administrative forms of activity of the Department of Protection of the Interests of Society and the State of the National Police are an important element of its implementation of administrative obligations to protect the rights, freedoms and legitimate interests of citizens and the state. The possibility for individuals and legal entities to exercise their rights and legitimate interests is provided through the provision of administrative services, steam protection, security, administrative prosecution, establishment and regulation of law.

Key words: law, Department of protection of interests of society and the state of the National Police, form, method, administrative activity.

Постановка проблеми. Перед Україною постає нагальне завдання створення, відповідно до сучасних вимог, дієвої системи функціонування правоохоронних органів. Зокрема, пріоритетним напрямком демократичної політики держави є захист конституційних прав, свобод та законних інтересів громадян. Державою це завдання делеговане правоохоронним органам. Ув'язку з цим, сфера регулювання поліцейської діяльності постійно перебуває у стані динамічних змін, удосконалення і певною мірою віддзеркалює правову політику країни. Реформування системи правоохоронних органів в Україні є невід'ємною частиною демократизації суспільного життя, що передбачає насамперед удосконалення адміністративної діяльності.

Вивчення нормативно-правових актів з питань управління та регулювання поліцейських підрозділів дозволяє стверджувати, що адміністративно-наглядова діяльність спрямована на забезпечення публічного порядку, протидії злочинності, дотримання режиму законності. Адміністративна діяльність органів національної поліції слугує для контролю, зв'язку з дотримання правових норм із використанням комплексу адміністративних засобів впливу на суб'єктів адміністративно-правових відносин з метою охорони порядку, забезпечення публічної безпеки, попередження і припинення правопорушень, притягнення винних до відповідальності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед науковців, які розглядали форми і методи адміністративної діяльності національної поліції варто виділити: В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурка, І.П. Голосніченко, В.В. Галуцько, Т.О. Коломоєць, А.Т. Комзюка, В.П. Петкова, В.К. Шкарупу та інших. Проте, у працях вчених зустрічається багато розбіжностей щодо поняття та класифікації форм та методів адміністративної діяльності правоохоронних органів. Крім того, відсутня характеристика адміністративної діяльності новоствореного департаменту захисту інтересів суспільства і держави національної поліції.

Враховуючи вищезазначене, актуальним постає розгляд адміністративної діяльності Департаменту захисту інтересів суспільства і держави національної поліції України.

Мета статті полягає в охарактеризуванні форм та методів адміністративної діяльності Департаменту захисту інтересів суспільства і держави національної поліції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науковці І. П. Голосніченко та Я. Ю. Кондратьєв зазначають, що адміністративна діяльність органів внутрішніх справ – це урегульована нормами адміністративного права їхня виконавчо-владна діяльність, яка спрямована на забезпечення особистої безпеки громадян, захист їхніх прав і свобод, законних інтересів, публічної безпеки та боротьбу з правопорушеннями [3, с. 7].

Адміністративною діяльністю Національної поліції України, на думку В. Пінчука, є комплекс визначених чинним законодавством прав, повноважень та обов'язків Національної поліції України щодо здійснення своїх функцій і виконання покладених Законами України завдань із забезпечення прав і свобод людини і громадянина [14, с. 192]. Проте, на нашу думку, таке визначення є досить вузьким і не характеризує повною мірою специфіку самої адміністративної діяльності Національної поліції, а дає лише загальне уявлення.

Виявлено, що адміністративна діяльність органів поліції та Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції України регулюється за допомогою положень багатьох нормативно-правових актів:

1. *Конституція України.* При виконання своїх дій, завдань та обов'язків органи поліції керуються розділом II Конституції України та забезпечують захист прав, свобод і законних інтересів людини. Свої дії працівники поліції здійснюють на принципах верховенства права, демократії, поваги до честі і гідності громадян.

2. *Закони України:* «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р., «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р., «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. та інші, в положеннях яких згадується адміністративна діяльність.

3. *Кодекси України*: (Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. (із змінами та доповненнями); Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. (із змінами та доповненнями)).

4. *Укази Президента України*: «Про символіку Національної поліції України» від 09.12.2015 р.; «Про перелік посад, які можуть бути заміщені поліцейськими в державних органах, установах та організаціях» від 09.12.2015 р.; «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» від 7 лютого 2008 р.

5. *Акти Кабінету міністрів України*: Положення про Національну поліцію України від 28.10.2015 р.; Положення про грошове забезпечення поліцейських, відряджених до державних органів, установ та організацій, від 04.11.2015 р.; Положення про Міністерство внутрішніх справ України від 28.10.2015 р.; та інші.

6. *Акти Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції*: Положення «Про Департамент захисту інтересів суспільства і держави Національної поліції»: згідно наказу Національної поліції України від 15.04.2020р. № 297 ДСК, Положення про патрульну службу МВС від 02.07.2015 р.; Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України від 10.10.2004 р.; Інструкція з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України від 13.06.2016 р.; Інструкція з автоматизованого обліку адміністративних правопорушень від 04.07.2016 р.; Порядок організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку від 10.08.2016 р. та інші накази, інструкції, розпорядження, положення, що регулюють внутрішні аспекти реалізації адміністративної діяльності поліцейських в Україні. МВС та органи поліції реалізують державні програми з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, профілактики адміністративних правопорушень та протидії злочинності, безпеки дорожнього руху, охорони державного кордону, захист важливих об'єктів і територій тощо.

7. *Міжнародні нормативно-правові акти*: Європейський Кодекс поліцейської етики від 19.09.2001 р.; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р.; Декларація про права людини від 10.12.1948 р.; Декларація про ліквідацію усіх форм расової дискримінації від 20.11.1963 р.; Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів покарання від 09.12.1975 р.; Кодекс поведінки посадових осіб при підтриманні правопорядку від 17.12.1979 р. та інші учасником яких є Україна.

Варто підкреслити, що ключовим в нормативно-правових актах, що регулюють адміністративну діяльність Національної Поліції України, її органів, структурних підрозділів та департаментів, передбачається захист прав і свобод громадян, а й законних інтересів суспільства і держави.

Таким чином, під адміністративною діяльністю Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції України можна вважати комплекс надання поліцейських послуг щодо охорони, захисту прав, свобод, що пов'язані з реалізацією законних інтересів суспільства і держави, забезпечення громадської безпеки і порядку, протидії злочинам та іншим правопорушенням шляхом застосування адміністративно-правових засобів.

Зокрема, дослідниця І. Я. Бабецька наводить класифікацію інтересів в цивільному праві, яка здійснена нею на підставі вимог системного підходу, що забезпечує вивчення всієї сукупності існуючих інтересів та зв'язків між ними:

а) за підгалузям цивільного права: інтереси в договірному праві, речовому праві (стосовно права власності та обмежених речових прав), зобов'язальному праві, сімейному праві, спадковому праві, інтереси у сфері інтелектуальної власності, у корпоративному праві тощо.

б) залежно від форми законодавства: закріплені в Конституції, в законах, в підзаконних нормативно-правових актах, в міжнародних нормативно-правових документах, які опосередковують цивільно-правові відносини;

в) залежно від характеру блага та його змісту, на задоволення якого спрямований інтерес: майновий інтерес (у сфері договірного, зобов'язального права, делікт зобов'язаннях, корпоративних правовідносинах, речових правовідносинах, виникають із майнових прав інтелектуальної власності тощо) та немайновий інтерес (забезпечення особистих немайнових прав, у сфері інтелектуальної, творчої діяльності, сімейних правовідносинах);

г) за об'єктом: речові інтереси (об'єктом є певна річ), зобов'язальні інтереси (об'єктом є певні дії), немайнові (немайнове право), майнові (майно, майнове право) та інші інтереси [7, с. 115].

До загальних інтересів держави можна віднести: публічна безпека і порядок; розвиток національної економіки та галузей промисловості; системи охорони здоров'я, галузі освіти і науки; захист державних кордонів та територіальної цілісності країни; захист від злочинності, тероризму та дій незаконних збройних формувань.

Варто уточнити, що захист органами поліції прав, свобод, законних інтересів суспільства і держави здійснюється закріпленими в законодавстві адміністративно-правовими методами.

Власне, саме слово «метод» перекладається академічним тлумачним словником української мови як: 1) спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя; 2) прийом або система прийомів, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності (науці, виробництві тощо) [19, с. 692].

На переконання С. Кічмаренка, така правова категорія, як метод, у контексті адміністративного права насамперед потрібна для визначення, яким саме чином відбувається певне правове явище чи здійснюється певний процес [11]. Підтримуючи цю думку, справедливо зазначити, що методами адміністративної діяльності можна вважати цілеспрямований владний вплив суб'єкта керівництва на волю об'єкта за допомогою правових прийомів, засобів.

На переконання О. М. Бандурки, адміністративному методу притаманні певні ознаки, передусім – це централізація, єдиноначальність, субординація, ієрархічність, імперативність тощо, які за певних умов та при відповідному ступені юридичного оформлення набувають значення самостійно діючих методів адміністративної діяльності поліції [5].

І. В. Слободенюк під «методами діяльності сервісних центрів МВС України» пропонує розуміти сукупність засобів та прийомів, за допомогою яких досягається мета, завдання та функції органів системи сервісних центрів МВС України, реалізуються повноваження та компетенція. Методи діяльності сервісних центрів МВС України становлять собою систему, цілісну, внутрішньо узгоджену сукупність, а тому мають застосовуватися комплексно [18, с. 217].

Під «методом адміністративної діяльності органів внутрішніх справ» О. М. Бандурка пропонує розуміти цілеспрямований спосіб поведінки, набір дій та засобів, які повторюються і ведуть до вирішення завдань по охороні громадського порядку та громадської безпеки. Адміністративний метод переважно пов'язаний з адміністративно-правовою формою діяльності, якою є правові акти управління, організаційно-розпорядчі заходи, засоби стимулювання і правового примусу, контроль тощо. Цей метод дає однозначне вирішення відповідної управлінської ситуації, має обов'язкову силу для адресата й виключає альтернативу в обранні способів дії [5, с. 26-27].

Так як департамент захисту інтересів суспільства і держави входить до складу системи Національної Поліції, то обидві ці організації використовують однакові адміністративні методи: нагляд, переконання, надання консультативно-правової допомоги та примус. Коротко охарактеризуємо кожен метод.

– *Нагляд.* Адміністративний нагляд поліції С. А. Комісаров, розглядає як правоохоронну діяльність зі спостереження за додержанням законності організаційно не підпорядкованими об'єктами (підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами, громадянами), що здійснюється безперервно у зв'язку з виконанням ними спеціальних міжгалузевих норм, правил та вимог, із використанням комплексу адміністративних засобів впливу з метою охорони публічного порядку, забезпечення публічної безпеки, попередження і припинення правопорушень, відновлення порушених правовідносин і притягнення винних до відповідальності [13, с. 69].

Зокрема, департамент захисту інтересів суспільства і держави Національної поліції може використовувати нагляд з метою перевірки стану виконання рішень суду, проваджень, які стосуються захисту речових зобов'язальних, майнових та немайнових інтересів громадян або державних організацій.

– *Переконання.* Дослідниця А. В. Румянцева-Козовник розуміє переконання – як здійснення виховних, роз'яснювальних і заохочувальних заходів з метою формування у громадян розуміння необхідності чіткого виконання вимог законів та інших правових актів [16, с. 119].

О. В. Ткаля вважає, що переконання – це метод адміністративного впливу правового та неправового характеру, що передбачає добровільне, усвідомлене застосування спеціальних заходів морального, психологічного та матеріального впливу на волю, поведінку, свідомість особи з метою формування правової свідомості, звички дотримуватись законів та профілактики правопорушень [20, с. 165]. Переконання має бути своєрідним базовим методом взаємин людини і держави в Україні, як система заходів правового та неправового характеру. Воно полягає у застосуванні різноманітних виховних, роз'яснювальних і заохочувальних заходів, що мають формувати у громадян високу правосвідомість, розуміння необхідності виконання вимог закону та стимулювати бажану державі поведінку [20, с. 163].

Що ж стосується департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної поліції, то переконання може використовуватися як інструмент психологічного та матеріального впливу на дії, вчинки, поведінку людини з метою попередження проступків, формування звички дотримуватись законів та профілактики адміністративних правопорушень, що стосуються публічних інтересів.

– *Консультативно-правова допомога.* Переконання може здійснюватися у формі консультування. Консультація – це порада фахівця з якого-небудь питання [19]. Як правило, надається у вигляді правових послуг.

Згідно Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 2 червня 2011 року № 3460-VI, правові послуги – надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань; складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру; здійснення представництва інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; забезпечення захисту особи від обвинувачення; надання особі допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації [15].

Варто зазначити, що департамент захисту інтересів суспільства і держави Національної поліції, також здійснює надання громадянам юридичних консультацій щодо роз'яснень з правових питань, складання звернень, судових позовів, заяв, скарг тощо.

– *Примус.* Дослідниця А. В. Румянцева-Козовник зазначає, що заходи адміністративного примусу поділяються на заходи адміністративного попередження; адміністративного припинення, адміністративного стягнення. Вони реалізуються в ході адміністративної діяльності органів внутрішніх справ з метою підтримання громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, попередження адміністративних правопорушень та злочинів, припинення і розгляду справ про адміністративні правопорушення та притягнення винних до відповідальності, забезпечення порядку в умовах надзвичайних ситуацій тощо [16, с. 120].

Відомо, що заходи адміністративного примусу можуть застосовуватися правоохоронними органами у разі невідповідності інших методів адміністративно-правового впливу на порушників.

Науковець А. Т. Комзюк зазначає, що держава, уповноважені нею органи мають право застосовувати легалізований примус від імені всього суспільства, підкоряючи членів спільноти встановленим ним правилам, навіть якщо вони розходяться з їх переконаннями. З цією метою використовується державна влада, апарат держави. Легалізація примусу, насилля з боку держави здійснюється відповідно до правових норм, які встановлюються самою ж державою, але які, як передбачається, виражають інтереси всього суспільства і схвалені ним. Право є не тільки засобом легалізації примусової діяльності держави, але й, як правило, засобом її легітимації [12, с. 11].

Варто зазначити, що департамент захисту інтересів суспільства і держави Національної поліції може розслідувати та примусово припиняти: діяльність сумнівних релігійних організацій, які шкодять майновим та моральним інтересам громадян; діяльність незаконних збройних груп та воєнізованих формувань, які становлять загрозу державі; вчинення адміністративних правопорушень; умисне знищення чи пошкодження майна потерпілих осіб; організовані масові заворушення; перешкоджання роботі журналістів та державних діячів; вчинення терористичних актів, розбою, шантажу; перешкоджання роботі державних органів, підприємств та організацій; злочини, спрямовані на незаконне втручання в електронні бази даних правоохоронних органів та державних структур; інші правопорушення, які стосуються публічних інтересів.

Адміністративна діяльність характеризує систему управлінських, а також похідних і суміжних із ними процедур, необхідних для якісного й ефективного внутрішньо-організаційного упорядкування процесів управління персоналом, наділеного владними повноваженнями та компетенцією, спрямованих на реалізацію функцій, досягнення мети та завдань публічного адміністрування у певній сфері [9, с. 178].

Варто зазначити, що адміністративна діяльність регулюється нормами права, закріплених в чинному законодавстві України, через діяльність органів державної влади, а реалізується за допомогою різних адміністративно-правових форм із використанням адміністративних методів. Тому, наступним кроком нашого дослідження є розгляд форм адміністративної діяльності, оскільки за допомогою них практично реалізуються повноваження, завдання та функції департаментів національної поліції України.

Тлумачний словник української мови характеризує поняття «форма» – як тип, будова, спосіб організації чого-небудь; спосіб існування змісту, його внутрішня структура, організація та зовнішній вираз [21].

Наукову категорію «форма» великий тлумачний словник сучасної української мови визначає з різних позицій: 1) обрис, контури, зовнішні межі предмета, що визначають його зовнішній

вигляд; 2) пристрій, шаблон, за допомогою якого чому-небудь надають певних обрисів, якогось вигляду; 3) спосіб існування змісту, його внутрішня структура, організація й зовнішній вираз; 4) видимість, зовнішній бік чого-небудь, що не відображає суті справи [8, с. 972];

Таким чином, що під терміном «форма» можна вважати інтегруючу основа якогось явища. Проте, в адміністративному праві «форма» набуває дещо іншого об'єктивного змісту, яка характеризує конкретну цілеспрямовану діяльність.

Під формою адміністративної діяльності поліції В. А. Глуховець розуміє однорідні за своїм характером та правовою природою групи адміністративних дій, що мають зовнішній вираз, і за допомогою яких забезпечуються охорона прав громадян, громадський порядок, громадська безпека, здійснюється протидія правопорушенням, надаються адміністративні послуги та забезпечується керівництво службами та підрозділами поліції [1, с. 72].

За визначенням, яке наводять О. М. Калюк, С. Ф. Константинов, В. А. Куліков: форми адміністративної діяльності поліції – це однорідні за характером і правовою природою групи адміністративних дій, в яких реалізується компетенція поліції в сфері підтримання публічної безпеки та порядку і боротьби зі злочинністю. За допомогою форм практично реалізуються функції адміністративної діяльності [2, с. 12].

На думку О. М. Бандурки, форма адміністративної діяльності поліції – це сукупність однорідних за своєю правовою природою та характером груп адміністративних дій, які провадяться з метою забезпечення публічної безпеки і порядку. Форми адміністративної діяльності органів поліції визначають як зовнішнє вираження однорідних за своїм характером і правовою природою юридичних дій і видання актів, за допомогою яких забезпечується виконання завдань та функцій, покладених на них [4, с.28-29].

Отже, форми адміністративної діяльності органів національної поліції призначені для забезпечення нормального та ефективного виконання поліцейськими своїх посадових функцій, повноважень та завдань, які безпосередньо спрямовані на забезпечення громадського порядку, безпеки, охорони законних прав та інтересів громадян.

На підставі проведеного дослідження, можна навести авторську дефініцію поняття, «форма адміністративної діяльності Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції» під якою слід розуміти – сукупність цілеспрямованих адміністративних дій та правових заходів поліцейських, які провадяться з метою забезпечення публічної безпеки і порядку, а також захисту законних інтересів суспільства і держави.

Складним питанням є класифікація форм адміністративної діяльності, оскільки вони гуртуються на владних повноваженнях і специфіці управління органами національної поліції.

До правових форм адміністративної діяльності поліції відносяться дії, що породжують правові наслідки:

- видання актів управління;
- укладення угод;
- здійснення інших юридично значущих адміністративних дій (наприклад, складання протоколів про адміністративне правопорушення, застосування табельної зброї, спеціальних засобів) [4, с. 29].

Дослідниця Л. Ю. Іванова під «формою адміністративної діяльності» розуміє а) адміністративно-наглядову, б) юрисдикційну, в) профілактичну діяльність і в зв'язку із цим г) прийняття індивідуальних актів, а також здійснення інших юридично значущих дій із метою забезпечення охорони громадського порядку, безпеки та здійснення боротьби зі злочинами й іншими правопорушеннями [10, с. 58].

В. А. Глуховець поділяє форми адміністративної діяльності на правові та неправові [1]. Розглянемо їх особливості.

Правові форми адміністративної діяльності поліції – це здійснювані на підставі і з метою виконання закону виконавчо-розпорядчі дії. Вони створюють нові правові норми, змінюють, припиняють правові відносини або є необхідними умовами для настання зазначених правових наслідків. До правових форм діяльності органів внутрішніх справ належать: видання актів управління (нормативних та індивідуальних); укладення адміністративних договорів; здійснення юридично значущих дій, що включають в себе регулятивну, контрольну, правоохоронну, реєстраційну діяльність [1, с. 73].

Неправові форми – це повсякденні і різноманітні її прояви, які позбавлені юридичної оболонки і наслідків. Вони не пов'язані з реалізацією розпорядчих повноважень органів внутрішніх справ і не призводять до встановлення правових норм, виникнення, зміни і припинення прав-

вовідносин. За формою видання правові форми бувають: письмові (постанова про накладення стягнення); усні (накази, вказівки, розпорядження, команди й ін.); конклюдентні (регулюючи жести працівника поліції у визначених випадках, сигнали-свистки, застосування зброї для подання сигналу тривоги або виклику допомоги і т. ін.) [с. 74].

Професор О. М. Бандурка поділяє форми адміністративної діяльності на: а) безпосередньо організаційні, тобто ті, що не спричиняють правових наслідків, б) суто правові, які спричиняють юридичні наслідки [4, с. 28].

Вибір форми адміністративної діяльності органів національної поліції має бути науково-обґрунтованим, спрямованим на досягнення правоохоронних цілей з найменшими витратами зусиль, засобів і часу.

Зокрема, у результаті поведеного дослідження, автором було виділено наступні форми адміністративної діяльності Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції:

Правові – такі, які пов'язані з реалізацією розпорядчих повноважень працівників поліції, передбачають утворення і застосуванням норм адміністративного права: а) видання актів Національної поліції України; б) укладення адміністративних договорів про співпрацю.

Неправові, які не пов'язані з реалізацією розпорядчих повноважень працівників поліції і не призводять до припинення або змін правовідносин: а) матеріально-технічні адміністративні заходи; б) організаційні адміністративні заходи.

Охарактеризуємо коротко кожен форму адміністративної діяльності Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції.

Видання актів Національної поліції України – адміністративні акти видаються в кожному конкретному випадку скоєного адміністративного правопорушення, передбачають застосування до правопорушників передбачених чинним законодавством адміністративних стягнень (попередження, профілактична бесіда, штраф, залучення до громадських робіт, вилучення предмета (речі), що слугував об'єктом правопорушення тощо).

Правові акти публічного адміністрування – це владні, втілені у встановлену форму волевиявлення суб'єктів публічної адміністрації, що безпосередньо впливають на правові норми і відносини з метою їх удосконалення відповідно до публічних інтересів [6].

О. Ю. Салмановою визначено систему вимог, які ставляться до правових актів Національної поліції України, що є основою забезпечення їх ефективності: 1) вимога своєчасності та оперативності видання поліцією правового акта; 2) вимога обґрунтованості правового акта; 3) вимоги організаційно-технічного характеру [17, с. 16].

Договірна форма – передбачає реалізацію юридично-значущих дій, спрямованих на захист та урегулювання інтересів між громадськими організаціями і органами поліції. Специфікою юридичних властивостей договірної форми є те, що на відміну від нормативних та індивідуальних актів, адміністративний договір узаконює добровільний порядок регулювання правовідносин, що виникають за взаємною згодою двох сторін, шляхом спільним погодження усіх положень договору між департаментом національної поліції з громадськими організаціями чи особами.

Наприклад, відповідно до Положення «Про Державну службу охорони» її підрозділи укладають договори з юридичними та фізичними особами на охорону об'єктів та квартир громадян. Такий договір поєднує в собі ознаки цивільних та адміністративних угод. На відміну від нормативних та індивідуальних адміністративних актів адміністративний договір вступає в силу за взаємним погодженням сторін [2, с. 13].

Сутність матеріально-технічних заходів полягає у створенні нормальних умов для роботи органів поліції. Ці дії є передумовою прийняття того чи іншого управлінського рішення при здійсненні правозастосовної чи нормотворчої діяльності (збір та обробка інформації, статистична звітність, діловодство) [2, с. 14].

У юридичній літературі залежно від призначення та засобів виконання виділяються такі матеріально-технічні операції: а) діловодства (всі операції, які пов'язані з виготовленням документів органами управління і яким притаманні технічний характер листування, друк і т. д.); б) безпосереднє виконання приписів правових актів, якщо воно має матеріальний (технічний) характер (операції про передачу засобів або майна, видачу виконавчих документів, проведення конфіскації і т. д.); в) реєстраційні, що мають самостійне значення (реєстрація фактів та подій у сфері управління); г) статистичні (збирання та оброблення статистичної інформації); д) інформаційно-довідкові (складання та опрацювання доповідних записок, довідок за результатами перевірок, підготовка довідок про роботу органів управління, дача відповідних роз'яснень і кон-

сультацій); е) по систематизації матеріалів, у тому числі правових актів (створення комплексних інформаційно-аналітичних систем для державних потреб); є) інформаційно-технологічні (впровадження інформаційних технологій в різних ланках державного управління) [6].

Організаційні адміністративні заходи є необхідними елементами управлінської діяльності в сфері правоохоронної діяльності. Наприклад, проведення службових нарад, інструктажів, організація взаємодії між підрозділами та співробітниками, розповсюдження передового досвіду [2, с. 14].

Ці заходи здійснюються систематично, постійно і спрямовані на забезпечення чіткої та ефективної роботи публічної адміністрації. Вони не пов'язані з виданням правових актів та здійсненням юридично значущих дій. За змістом організаційні форми мають внутрішньо-управлінське, внутрішньо-апаратне значення, проте в кінцевому рахунку вони спрямовані на задоволення публічного інтересу. Прикладами таких дій можуть бути: а) роз'яснення змісту і мети законодавчих та інших правових актів або тих чи інших заходів; б) інспектування роботи та інструктування нижчих органів (посадових осіб); в) розроблення програм, підготовка та проведення нарад, конференцій, робочі зустрічі, наради, семінари, конференції, круглі столи, інтерв'ю, прямі телефонні зв'язки з населенням посадових осіб публічної адміністрації, прийом громадян, візити делегацій тощо [6].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Виявлено, що адміністративна діяльність органів поліції та Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції України регулюється за допомогою положень багатьох нормативно-правових актів: Конституція України; Закони України; Кодекси України; Укази Президента України; Акти Кабінету міністрів України; Акти Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції; Міжнародні нормативно-правові акти.

Доведено, що під адміністративною діяльністю Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції України можна вважати комплекс надання поліцейських послуг щодо охорони, захисту прав, свобод, що пов'язані з реалізацією законних інтересів суспільства і держави, забезпечення громадської безпеки і порядку, протидії злочинам та іншим правопорушенням шляхом застосування адміністративно-правових засобів.

Департамент захисту інтересів суспільства і держави входить до складу системи Національної Поліції, використовує наступні адміністративні методи: нагляд, переконання, надання консультативно-правової допомоги та примус.

Адміністративні форми діяльності Департаменту захисту інтересів суспільства і держави Національної Поліції є важливим елементом реалізації нею адміністративних зобов'язань стосовно захисту прав, свобод та законних інтересів громадян і держави. Можливість реалізації фізичними та юридичними особами своїх прав та законних інтересів здійснюється за допомогою надання адміністративних послуг, парового захисту, охорони, притягнення до адміністративної відповідальності, встановлення і регулювання норм права.

Список використаних джерел:

1. Адміністративна діяльність Національної поліції: Навч. посібник / Кол. авт. ; кер. авт. кол. к.ю.н., засл. юрист України В.А. Глуховець. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 248 с.
2. Адміністративна діяльність Національної поліції: навчальний посібник для підготовки до іспиту / Калюк О.М., Константінов С.Ф., Куліков В.А. та ін. / за ред. Кулікова В.А. Київ : «Освіта України», 2016. 230 с.
3. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : підручник / [за заг. ред. І. П. Голосніченка, Я. Ю. Кондратьєва]. Київ : Укр. Акад. внутр. Справ, 1995. 177 с.
4. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; [О. І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князев та ін.; передм. О. М. Бандурки] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2017. 242 с.
5. Адміністративна діяльність. Частина особлива : Підручник / За заг. ред. проф. О.М. Бандурки. Харків : Вид-во Ун-ту внутр. справ, «Еспада», 2000. 368 с.
6. Адміністративне право. Форми публічного адміністрування. URL: https://arm.naiaiu.kiev.ua/books/adm_pravo_zch/nm/lec7.html
7. Бабецька І. Я. Класифікація інтересу як цивільно-правової категорії. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького* : журнал. *Серія Право*. 2018. № 5 (17). С. 112–116.

8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад, і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ, Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
9. Гречанюк Р. В. Адміністративна діяльність: загальноконцептуальні аспекти розуміння. *Право і суспільство*. 2019. №4. С. 173–179.
10. Іванова Л. Ю. Класифікація форм адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ. *Право і безпека*. 2012. № 4 (46). С. 57–61.
11. Кічмаренко С. Адміністративно-правове забезпечення незалежності судової влади в Україні. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидат юридичних наук. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права. 2017. 238 с.
12. Комзюк А. Т. Адміністративний примус в правоохоронній діяльності міліції в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07; Харків : Нац. ун-т внутр. справ. 2002. 38 с.
13. Комісаров С. А. Адміністративна діяльність національної поліції України щодо запобігання проступкам у сфері публічного порядку в умовах АТО. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 66–71.
14. Пінчук В. Поняття, ознаки та основні форми адміністративно-юрисдикційної діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С. 191–19.
15. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
16. Румянцева-Козовник А. В. Форми та методи адміністративної діяльності ОВС з охорони прав дитини. *Європейські перспективи*. 2014. № 3. С. 116–122.
17. Салманова О. Ю. Правові акти в управлінській діяльності Національної поліції України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07; Харків : МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2016. 40 с.
18. Слободенюк І. В. Методи діяльності сервісних центрів МВС України: сутність, поняття та види. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 215–218. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2020/53.pdf.
19. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. 789 с.
20. Ткаля О. В. Переконавання як сучасний метод адміністративно-правового впливу. *Право і суспільство*. 2018. № 2. С. 162–167.
21. Яременко В., Сліпушко О. Новий словник української мови в 3-х т. Київ : Аконті. 2008. 928 с.